

Ljuba Slijepčević

Pravosudna akademija

Novi Sad

Dostavljanje u parničnom postupku E-mailom, odnosno elektronskom poštom

Uvod

E-mail, odnosno elektronska pošta, jedna je od najranije razvijenih internet aplikacija. Ideja email komunikacije zasnovana je na paraleli sa „običnom“, sporom poštom, i na svom početku izgledala je kao najraniji oblik SMS usluge na mobilnim telefonima: omogućavala je slanje kratkih poruka, bez velikog broja opcija poput slanja fotografija ili dokumenata, odnosno bez mogućnosti slanja dodataka (attachment).

E-mail je danas jedna od najpopularnijih i najviše korišćenih aplikacija. Prednosti elektronske pošte

- niski troškovi
- brzina dostave
- olakšan prenos poruka na velikim razdaljinama
- mogućnost slanja svih vrsta datoteka
- u trenutku slanja poruke osoba ne mora biti on line

Struktura elektronske pošte

Svaka elektronska poruka ima sledeće delove:

Adresa pošiljaoca (From)-automatski se popunjava

Adresu primaoca (To) – piše se u adresnom delu.

Carbon Copy (cc): možete da unesete e-adresu neke druge osobe u cc polje i ta osoba će primiti kopiju te poruke

Blind carbon copy (bcc): primalac ne zna da šaljete kopiju osobama kojima su naznačene u bcc polju

Predmet poruke –tema (Subject) – kratak opis sadržaja. Kod primaoca se osim imena (adrese) pošiljaoca i datuma vidi i predmet poruke. Na osnovu tih podataka primalac odlučuje da li će i kada će čitati neku poruku

Tekst poruke – piše se u delu za tekst poruke. Tekst poruke zavisi od toga kome je namenjena. Ako odgovaramo na neku poruku potrebno je citirati deo pisma na koji se odgovor odnosi da bi primalac znao o čemu se radi.

Prilog (Attachment) – fajl koji se dodaje poruci. To može biti dokument, radna tabela, slika, prezentacija, program...).

Da bi koristili elektronsku poštu moramo imati program za poštu koji omogućava slanje, primanje, prosleđivanje, snimanje i sortiranje poruka.

Dostavljanje član 129.ZPP navodi

“Dostavljanje može da se vrši i elektronskom putem, u skladu sa posebnim propisima.

Dostavljanje elektronskim putem se smatra izvršenim pod uslovom da je takvim načinom dostavljanja moguće da se obezbedi povratni podatak da je lice primilo pismo.

Potvrda o prijemu pismena dostavljenog elektronskim putem predstavlja odštampani elektronski zapis o danu i času kada je uređaj za elektronski prenos podataka zabeležio da je pismo poslato primaocu, naziv pošiljaoca i primaoca i naziv pismena.”¹

E pošta (elektronska pošta), kao način dostavljanja podnesaka sudu u parničnom postupku, biće punovažan ukoliko su ispunjeni uslovi propisani članovima 98. stav 2 i članom 129. Zakona o parničnom postupku kao i uslovi propisani ZAKONOM O ELEKTRONSKOM DOKUMENTU, ELEKTRONSKOJ IDENTIFIKACIJI I USLUGAMA OD POVERENJA U ELEKTRONSKOM POSLOVANJU²

¹ ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU("Sl. glasnik RS", br. 72/2011, 49/2013 - odluka US, 74/2013 - odluka US, 55/2014, 87/2018, 18/2020 i 10/2023 - dr. zakon)

² ("Sl. glasnik RS", br. 94/2017 i 52/2021)

Iako ova mogućnost već duže vreme postoji, ne može se reći da je u potpunosti zaživela, niti da je preuzela primat nad klasičnim dostavljanjem pismena sudu (na pisarnici ili putem preporučene pošte).

Zakon o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju (u daljem tekstu „Zakon“), donet je još 2017. godine i tada je zamenio poprilično zastarele Zakon o elektronskom potpisu i Zakon o elektronskom dokumentu. i

Zakon o parničnom postupku³ je odredbama članova 98. stav 2. i 129. uveo u parnični postupak savremenu tehnologiju kao što je e pošta.

Dostavljanje može da se vrši i elektronskom putem, u skladu sa posebnim propisima. Dostavljanje elektronskim putem se smatra izvršenim pod uslovom da je takvim načinom dostavljanja moguće da se obezbedi povratni podatak da je lice primilo pismo. Potvrda o prijemu pismena dostavljenog elektronskim putem predstavlja odštampani elektronski zapis o danu i času kada je uređaj za elektronski prenos podataka zabeležio da je pismo poslato primaocu, naziv pošiljaoca i primaoca i naziv pismena.

Stranke mogu da neposredno i blagovremeno upućuju podneske i druga pismena jedna drugoj i da podnesak i druga pismena, zajedno sa dokazom o dostavljanju, podnesu sudu. Naime, Zakon o parničnom postupku („ZPP“) koji reguliše procesno parnični postupak, a shodno se primenjuje i na druge postupke, pružio je mogućnost da se podnesci sudu upućuju putem elektronske pošte i jasno definisao da i ovakvi podnesci ispunjavaju uslov pisane forme-tj. da imaju isto procesno dejstvo kao svi drugi pisani podnesci.

U tom pogledu, ZPP upućuje i na poseban zakon kojim se predviđaju i dodatne pretpostavke bez kojih se podnesak ne smatra uredno dostavljen sudu

ZAKONOM O ELEKTRONSKOM DOKUMENTU, ELEKTRONSKOJ IDENTIFIKACIJI I USLUGAMA OD POVERENJA U ELEKTRONSKOM POSLOVANJU propisano je da se u komunikaciji sa organom vlasti podnosilac može identifikovati korišćenjem šeme elektronske identifikacije što podrazumeva da je identitet potpisnika potvrđen elektronskom šemom tj. kvalifikovani elektronski potpis. Za elektronsku komunikaciju sa sudom sa priloženim dokazima, odnosno elektronsko dostavljanje podnesaka sudu preduslov jeste posedovanje kvalifikovanog elektronskog potpisa.

Sudski poslovnik⁴ bliže uređuje da se elektronska pismena u obliku originalnog elektronskog dokumenta snabdevena odgovarajućim elektronskim potpisom i integrisana vremenskim žigom mogu u sudu primiti

³ („Sl. glasnik RS“, br. 72/2011, 49/2013 i 55/2014),

na adresu elektronske pošte koja je od suda određena za prijem elektronskih podnesaka ili drugim elektronskim putem, u skladu sa zakonom.

Nakon što ste pribavili elektronski potpis, za slanje elektronskog podneska moraju se dalje ispuniti i sudske procedure koje su definisane Sudskim poslovnikom („Poslovník“), a kako bi se osiguralo uredno dostavljanje.

Sudski poslovnik bliže uređuje da se elektronska pismena u obliku originalnog elektronskog dokumenta snabdevena odgovarajućim elektronskim potpisom i integrisana vremenskim žigom mogu u sudu primiti na adresu elektronske pošte koja je od suda određena za prijem elektronskih podnesaka ili drugim elektronskim putem, u skladu sa zakonom.

Nakon što se sačini podnesak u elektronskom programu, uz ispunjavanja osnovnih procesnih uslova za svaki podnesak, u posebnom programu potom se vrši potpisivanje elektronskog dokumenta unošenjem šifre za elektronski potpis, nakon čega se selektovanjem označava mesto na dokumentu na kome će se pojaviti elektronski potpis zajedno sa integrisanim vremenskim žigom, što je zapravo tačno vreme potpisivanja.

Adresa elektronske pošte pošiljaoca nije dakle u tom pogledu relevantna, ali je svakako preporuka za privredne subjekte da uvek koriste adresu registrovanu kod Agencije za privredne registre za elektronsku komunikaciju.

⁴ SUDSKI POSLOVNIK

(“Sl. glasnik RS”, br. 110/2009, 70/2011, 19/2012, 89/2013, 96/2015, 104/2015, 113/2015 - ispr., 39/2016, 56/2016, 77/2016, 16/2018, 78/2018, 43/2019, 93/2019 i 18/2022) reguliše

Sa druge strane, adresa elektronske pošte suda kao primaoca bi dakle trebalo da bude tačno određena i namenjena za dostavljanje elektronskih podnesaka. U praksi jedan broj sudova ima tačno namenjenu imejl adresu na kojoj se mogu dostaviti elektronski podnesci, kako je Poslovnikom i određeno, dok još uvek postoje sudovi koji i dalje nemaju posebno određenu adresu elektronske pošte za ove namene.

Međutim, ovo ne znači da isti automatski neće primiti vaš elektronski podnesak, već dostavljanje možete izvršiti na neku drugu adresu elektronske pošte, koja je namenjena za opštu komunikaciju. Međutim, bez potvrde o prijemu, urednost dostavljanja može biti pod znakom upitnika, tako da svakako nije preporuka za materijalno važne podneske.

Dostavljanje elektronskim putem se smatra izvršenim pod uslovom da je takvim načinom dostavljanja moguće da se obezbedi povratni podatak da je lice primilo pismo.

Bez mogućnosti elektronskog pristupa spisima predmeta odnosno pristupa elektronskom portalu suda i direktnog elektronskog slanja drugoj parničnoj strani preko elektronskog portala suda, ne može se očekivati da u ovom pogledu značajno zaživi elektronska komunikacija.

Činjenica je da u našem sudstvu već postoje značajne predispozicije za formiranja takvog online sistema, jer se celokupni spisi predmeta svakako skeniraju i vode i u elektronskoj formi, te se nadamo pomacima i u ovom pogledu.

LITERATURA:

ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU("Sl. glasnik RS", br. 72/2011, 49/2013 - odluka US, 74/2013 - odluka US, 55/2014, 87/2018, 18/2020 i 10/2023 - dr. zakon)

ZAKONOM O ELEKTRONSKOM DOKUMENTU, ELEKTRONSKOJ IDENTIFIKACIJI I USLUGAMA OD POVERENJA U ELEKTRONSKOM POSLOVANJU("Sl. glasnik RS", br. 94/2017 i 52/2021)

SUDSKI POSLOVNIK

("Sl. glasnik RS", br. 110/2009, 70/2011, 19/2012, 89/2013, 96/2015, 104/2015, 113/2015 - ispr., 39/2016, 56/2016, 77/2016, 16/2018, 78/2018, 43/2019, 93/2019 i 18/2022)